

İDARİ USUL İLKELERİ İŞİĞINDA GENEL İDARİ USUL KANUN TASARISININ GETİRDİKLERİ

Nilgün GÜNER^(*)

1 - GİRİŞ

Anayasamızın cumhuriyetin niteliklerini belirttiği ikinci maddesindeki demokratik hukuk devleti ilkesinin gereklerinin yerine getirilebilmesi için özel kurallarla düzenlenmiş yargı bir tarafa bırakılırsa, yasama organının, yürütmenin ve onun bir uzantısı olan idarenin tüm eylem ve işlemlerinde birtakım kural ve ilkelerin egemen olması gerekmektedir. Yönetimde bu ilkelerin somutlaştırılması ise, maddi idare hukukuna ilişkin kural ve ilkelerin yanı sıra, idarenin alacağı kararların, yapacağı eylem ve işlemlerin kurulmasında ve uygulanıp yürütülmesinde izleyeceği usulün önceden saptanması ile mümkün olabilecektir. Bu husus genellikle genel idari usul kurallarını belirleyen yasal düzenlemelerle sağlanmaktadır¹.

Gelişmiş ülkelerde idari faaliyetlerin belli şekil ve usul kurallarına bağlı olarak yürütülebilmesi amacıyla İdari Usul Kanunu çıkarılarak uygulamaya geçilmiştir. Ülkemizde ise vergi, kamulaştırma gibi işlemlerin yapılması aşamasında uygulanması gereken usul kurallarını düzenleyen yasal düzenlemeler bulunmakla birlikte, genel olarak tüm idari faaliyetlere uygulanabilecek yasal düzenleme bulunmamaktadır. Ancak bu konuda hazırlanan “Genel İdari Usul Kanunu Tasarısı”, 15/09/2008 tarihi itibarıyla Başbakanlığa sevk edilmiştir.

2- GENEL OLARAK İDARİ USUL

Usul kelime anlamı olarak, belirli bir amaca yönelik olarak yapılan iş ile ilgili faaliyetin planlı ve sistematik şekilde düzenlenmesidir². Usulün amacı, maddi hukukun somut olaya uygulanması, gerçekleştirilmesi, somutlaştırılması, soyut düzenlemeden çıkarılarak uygulanabilir hale geti-

*Avukat

¹ ALAN Nuri, İdari Usul ve İdari Yargı, Danıştay Dergisi, Y. 30, Sy. 102, s. 3.

² AKYILMAZ Bahtiyar, Yeni Bir İdari Usul Örneği: İspanya Kamu İdarelerinin Hukuki Rejimi ve Genel İdari Usul Hakkında Kanun, T.C. Başbakanlık İdari Usul Kanunu Hazırlığı Uluslararası Sempozyumu (17-18 Ocak 1998), s. 35.

rilmesidir³. İdari usul ise, idari işlemin yapılışı aşamasında idarenin ilgili kişileri dinlemek suretiyle onlara düşüncelerini bildirmek ve delillerini ikame etmek fırsatını vermesi ve böylece yargılama usullerine benzer usullerle maddi ve hukuki gerçeklere uygun karar verebilmek için kendi kendini denetlemesi anlamını taşımaktadır⁴. İdari usul esas olarak, idari işlemlerin oluşturulması aşamasında bireylerin hak ve özgürlüklerinin korunması açısından bir güvence olarak görülmektedir; idarenin kararname, tüzük, yönetmelik gibi genel ve soyut nitelikteki düzenleyici işlemlerinin genel idari usule ilişkin düzenlemelerin kapsamı dışında olduğu kabul edilmektedir⁵.

İdari usul kuralları, kamu gücünü kullanarak tek taraflı olarak kişilerin hukuki durumu etkileyici nitelikte işlemler yapabilen idareye, idari işlemin yapılışı aşamasında uyması gereken yükümlülükler getirmektedir. İdari işlemin yapılışı aşamasında idarenin izleyeceği usulü belirleyerek değişik usullerin uygulanmasını önlemek suretiyle herkes için yeknesak uygulamaların olmasını sağlamaktadır.

3- İDARİ USULÜN AMACI

İdari usul, idarenin kamu yararını süratli ve rasyonel bir şekilde gerçekleştirebilmesi için ge-

reken hukuki şartların sağlanması ve idari kararların tarafsız ve dikkatli bir araştırma ve soruşturmaya dayandırılması suretiyle idare edilenlerin hak ve menfaatlerinin güvence altına alınması amacını taşımaktadır⁶. İdari usul, idari işlemin kurulmasından önceki süreçle ilgili olup, idarenin takdir yetkisi içinde almış olduğu idari kararlarda idareyi demokratik yöntemlerle bağli kılmak suretiyle hukuka uygun davranmasını sağlamaktadır⁷. Hukuk kurallarıyla düzenlenmiş bir usul, idarenin hata yapma olasılığını büyük ölçüde engelleyeceği gibi; kararın olgunlaşmasını, acele fakat tatmin edici olmayan kararların alınmasına ve başka hukuk ihlallerine karşı temkinli olunmasını ve maddi hukukun amaca uygun olarak gerçekleşmesini teminat altına almaktadır⁸.

4- İDARİ USUL İLKELERİ

Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi'nin "Bireyin İdari İşlemler Karşısında Korunması" başlıklı 28 Eylül 1977 tarihli kararında; dinlenilme hakkı, bilgi kaynaklarından faydalanma hakkı, hukuki yardım ve temsil, idari işlemlerin gerekçeli olması, işleme karşı başvuru yollarının gösterilmesi olmak üzere beş ilke belirlenerek üye devletlerin bu ilkelere dayanarak faydalanmaları tavsiyesinde bulunmuştur⁹. Ülkemizde çalışmaları devam eden

³ AKYILMAZ Bahtiyar, Bir İdari Usul İlkesi Daha: Anayasa m. 40/2 Başvuru Yollarının Gösterilmesi, Yıldızhan Yayla'ya Armağan, İstanbul 2003, s. 84.

⁴ AKYILMAZ Bahtiyar, İdari Usul İlkeleri Işığında İdari İşlemin Yapılış Usulü, Ankara 2000, s. 70; AZRAK Ali Ülkü, Umumi İdari Usulün Teorik Esasları ve Çeşitli Hukuk Sistemlerinde Gelişimi, Doktora Tezi, İstanbul 1964, s. 5-6.

⁵ AZRAK Ali Ülkü, Umumi İdari Usul ve Kodifikasyonu Meselesi, İÜHFM, C. XXXII, Sy. 1-2, İstanbul 1967, s. 75; KANLIGÖZ Cihan, Katılımcı Demokrasi, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 45, Sy. 1-4, Y. 1996, s. 178.

⁶ KANLIGÖZ Cihan, a.g.m., s. 177.

⁷ ALAN, s. 3.

⁸ AKYILMAZ, İdari İşlemin Yapılış Usulü, s. 76.

⁹ ODYAKMAZ Zehra, İdari Usulden Beklediklerimiz, T.C. Başbakanlık İdari Usul Kanunu Hazırlığı Uluslararası Sempozyumu (17-18 Ocak 1998), s. 3.

Genel İdari Usul Kanun Tasarısı'nda idarenin yapacağı işlemlerde uymakla yükümlü olduğu ilkeler; insan haklarına saygılı olmak, adalet, kanun önünde eşitlik, tarafsızlık, hukuki güvenlik ve istikrar, kamu yararı, açıklık ve katılım, ölçülülük, doğru bilgilendirme ve usul ekonomisi olarak düzenlenmiştir.

4.1- Dinlenilme Hakkı

Dinlenilme hakkı, bireylere haklarını etkileyecek bir kararın alınmasından önce kararı etkileyebilecek olaylarla ilgili görüşlerini açıklamaya imkânının verilmesidir¹⁰. Dinlenilme hakkı, savunma hakkını da kapsamaktadır. Sözlü olabileceği gibi yazılı da olabilmektedir.

Dinlenilme hakkı ilkesi ile ilgili Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi'nin "Bireyin İdari İşlemler Karşısında Korunması" başlıklı 28 Eylül 1977 tarihli karar ekinde yapılan yorum şu şekildedir¹¹.

"Kararın temelinde bulunan bireyle yönetim arasındaki ilişkilerde hakkaniyetin sağlanması düşüncesine uygun olarak, bu ilke ilgiliye yönetsel işlem hazırlık yöntemi sırasında dinlenilme hakkı vermektedir. İlgili alınacak karara karşı olaylar öne sürebilir, kanıtların değerlendirilmesini isteyebilir ve gerektiğinde kendisi kanıt araçları sunabilir. Böylece ilgilinin hazırlık yöntemi-ne katılması sağlanmakta ve kendisine haklarını, özgürlüklerini ya da hukuka uygun yararlarını savunma olanağı tanınmaktadır."

Anayasamızın 129. maddesinde yer verilen

memurlara ve diğer kamu görevlilerine savunma hakkı tanınmadıkça disiplin cezası verilemeyeceğine dair anayasal düzenleme, dinlenilme hakkı ilkesinin somut bir örneğidir.

Genel İdari Usul Kanunu Tasarısı'nda da dinlenilme hakkına 24. maddede yer verilmiştir. Tasarıda dinlenilme hakkının kapsamını, ilgililerin bir idari işlem yapılmasından önce haklarını, özgürlüklerini ya da hukuki yararlarını savunmak üzere kendi tercihleri doğrultusunda yazılı veya idarece düzenlenecek görüşme toplantısında sözlü açıklama yapmaları, tanık dinletebilmeleri, idareye her türlü bilgi ve belge sunmaları, bilirkişi incelemesi yapılması isteğinde bulunmaları oluşturmaktadır. Öte yandan tasarıda idareye idari işlemten önce ilgililere dinlenilme hakkı tanıyıp tanımama konusunda takdir yetkisi tanınmaktadır.

4.2- Hukuki Yardım ve Temsil

Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi kararında, hukuki yardım ve temsil temel bir ilke olarak düzenlenmiştir. İlkenin amacı, ilgilinin idari yontemde yardımcı kullanmasını veya kendisini temsil ettirmesini sağlamaktır. Bu ilke öncelikle, bireyin tek başına da işini takip etmesinin serbest olduğu, bazı işlemlerin ise ilgili tarafından bizzat yapılma zorunluluğu veya usulün belirli aşamalarına katılma zorunluluğu olmaksızın kendisine temsilci veya yardımcı tutabilmesini öngörmektedir. İdari usulün kanunla düzenlenmiş olduğu ülkelerde de hak ve menfaatlerini savunmakta

¹⁰ AKYILMAZ, Yeni Bir İdari Usul Örneği: İspanya Kamu İdarelerinin Hukuki Rejimi ve Genel İdari Usul Hakkında Kanun, s. 35.

¹¹ AKILLIOĞLU Tekin, "Bireyin Yönetmel İşlemler Karşısında Korunması" ve Yönetim Hukukumuz, Amme İdaresi Dergisi, C. 14, Sy. 3, Eylül 1981, s. 40.

¹² ÖZKAN Gürsel, İdari Usul Kanununda Düzenlenmesi Gereken İdari Usul İlkeleri, T.C. Başbakanlık İdari Usul Kanunu Hazırlığı Uluslararası Sempozyumu (17-18 Ocak 1998), s. 62.

yetersiz kalan bireylere gerekli hukuki yardımın yapılmasına veya temsilci aracılığıyla hak ve menfaatlerini korumasına imkan tanınmıştır¹².

Genel İdari Usul Tasarısı'nın "Bilgi Verme ve Hukuki Yardım" başlıklı 5. maddesinde; idarenin görev alanlarıyla ilgili konularda başvuru hakkını kullanacak ilgililere yol göstermekle, haklarını kullanabilmeleri için yardımcı olmakla, idari işlemlere karşı itiraz ve başvuru makamları ile sürelerine ilişkin bilgileri vermekle yükümlü olduğu belirtilmiştir.

4.3- İdari İşlemin Gerekçeli Olması

Sebeup, idareyi işlem yapmaya yönelten etkenler, gerekçe ise sebeplerin idari kararın metninde gösterilmesi anlamını taşımaktadır. Sebeup irade unsurunu oluştururken, gerekçe idari kararın metnine ilişkin bir öge niteliği taşımaktadır. İdari kararlar gerekçesiz olabilmesine karşın sebpsiz olamaz¹³.

Teorik açıdan yargı kararlarında olduğu gibi idari kararlarda da gerekçe ve sonuç olmak üzere iki kısım bulunmaktadır. Hukukumuzda yargı kararlarının gerekçeli olması ilkesine anayasamızda yer verilmesine karşın, idari kararlar için aynı ilkeye pozitif hukukta yer verilmemektedir. Gerekçelilik ilkesi açısından yeterli olmamakla birlikte, değişik kanunlarda idari kararın dayandırılması gereken maddi ve hukuki neden gösterilmektedir. Kanunda idari kararın dayanağı olan nedenin gösterilmediği durumlarda keyfiliğin önlenmesi açısından idarenin kararını ilgisine gerekçeli olarak bildirmeye mecbur tutulması gerekmektedir. Bu da ancak, gerekçeliliğin tüm idari

kararlar için geçerli bir ilke olarak öngörülmesiyle mümkün olacaktır. İdari kararların gerekçeli olması ilkesi; hem hukuk güvenliği, hem de gereksiz davaların açılmasını önlemek suretiyle yargı yükünün hafifletilmesi açısından önemli yararlar sağlayacaktır. Ayrıca hak aramayı da kolaylaştıracaktır. Bu nedenle gerekçelilik ilkesine, doktrinde "savunma hakkının bekleme odası" adı verilmektedir¹⁴.

İdari kararların gerekçelendirilmesi ile yönetimde şeffaflık yönünde önemli bir adım atılacağı kuşkusuzdur. Uygulama açısından bakıldığında böyle bir düzenleme, idarenin yükünün daha da ağırlaşmasına neden olacaktır. Bütün idari kararların gerekçelendirilmesi zorunluluğu idareyi kamu yararı, kamu düzeni gibi genel ifadeleri kullanarak tek tip gerekçe yazmaya yöneltebilir. Oysa gerekçe, idari karara sebep olan vakia ve hukuksal unsurlara ilişkin olmalıdır. İdare, söz konusu idari kararı almasındaki gerekçeleri ayrıntılı bir şekilde ortaya koyabilmelidir. Dolayısıyla, tüm idari kararların gerekçelendirilmesi yerine çerçevesi hukuki düzenlemelerle belirlenmek kaydıyla bireylerin aleyhine sonuç doğuran ve temel hak ve hürriyetlerini sınırlandıran idari kararlar için gerekçe belirtme yükümlülüğü getirilebilir. Gerekçe bildirme zorunluluğu olmayan idari kararların dava konusu olması halinde, yargı organının idareden idari kararın gerekçesini sorabilecek olması yönetimde şeffaflığın sağlanmasında bireylere önemli bir güvence sağlamaktadır¹⁵.

Genel İdari Usul Kanun Tasarısı'nda idari işlemlerin gerekçeli olması ilkesine 32. maddede

¹³ ÖZKAN, s. 63.

¹⁴ AZRAK Ali Ülkü, İdari Usul ve Yasalaştırılması, 1. Ulusal İdare Hukuku Kongresi (1-4 Mayıs 1990), s. 830.

¹⁵ ŞENGÜL Ramazan, Bilgi Edinme Hakkı Kanunu Türk Kamu Yönetimini "Camdan Eve" Dönüştürür Mü?, AÜBF Dergisi, Temmuz-Eylül 2005, s. 225-226.

yer verilmiştir. Tasarıda; her idari işlemin gerekçeli olmak zorunda olduğu, idarenin işlemi yapmasını gerektiren maddi ve hukuki sebepler açık ve anlaşılabilir şekilde yer alacağı, ancak ilgilinin talebine uygun olarak işlemler, ilgililerin haklarını etkilemeyen işlemler, düzenleyici işlemler seçimi işlemleri, not verme işlemleri ve ivedi yapılması gereken işlemlerde gerekçe gösterilmeyebileceği ifade edilmiştir. Tasarıda, bu haliyle idari işlemin gerekçeli olması ilkesinin istisnalarının geniş tutulduğu görülmektedir.

4.4- Bilgi Edinme ve Belgelere Erişim Hakkı

Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi'nin kararında bilgi kaynaklarından faydalanma hakkı adı altında yer verilen bu ilkeye, kararda şu şekilde yer verilmiştir: "İsteği üzerine, ilgiliye idari işlem tamamlanmadan önce, bu işlemin yapılmasında kullanılan bütün veriler hakkında, verilmesi mümkün her bilgi uygun biçimde verilir."

Bilgi ve belgelere erişim hakkının amacı, idari işlemin dayandırıldığı bütün unsurlar hakkında bilgi edinme olanağı verilerek, dinlenilme hakkının gereği gibi kullanılmasını sağlamaktır. Bu hak, genel idari usul içinde çok önemli bir yere sahiptir. Aslında bu hak sadece, idari usul süreci ile ilgili olmayıp modern hukuk devleti anlayışında hak arama hürriyetinin olmazsa olmaz şartıdır¹⁶.

Dünya ülkelerine bakıldığında, bilgi ve belgelere erişim hakkına ya genel idari usul yasalarında yer verilmiş ya da ülkemizde olduğu gibi bu konuda ayrı bir yasal düzenleme yapılmıştır. Bilgi ve belgelere erişim hakkına ister genel idari usul içerisinde yer verilsin isterse özel yasada düzenlensin, önemli olan, idarenin tek taraflı irade-

siyle ilgilinin hukuksal durumunda değişiklik yapan işlemlerinin niteliği ve sonuçları hakkında bilgi alınabilmesi ve idarenin elinde bulunan bilgi ve belgelere (yasada sınırları ve kapsamı açıkça belirlenen haller müstesna olmak üzere) kısıtlama olmaksızın ulaşılabilmesidir.

Ülkemizde bilgi ve belgelere erişim hakkı, Avrupa Birliği mevzuatı uyum süreci içerisinde 4982 sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanunu ile kabul edilmiş, 24 Nisan 2004 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Bireysel bilgi edinme hakkını düzenleyen Bilgi Edinme Hakkı Kanunu, kişilere yeni bir hak tanınması açısından önemli bir gelişmedir. Kanunun kabul edilmesi ile "devletin hikmetinden sual sorulmaz" anlayışı terk edilmiştir. Kanun, bilgi edinme hakkını kural olarak herkese tanımakta, hem bilgilere hem de belgelere erişim olanağı getirmekte ve bu hakkın istisnalarını düzenlemekte, diğer kanunların bu kanuna aykırı hükümlerinin uygulanmayacağını hükme bağlamakta, idarelere açıklığı sağlamaya yönelik birtakım yükümlülükler getirmekte, hakkın kullanılmasını gözetmekle yükümlü bağımsız bir kurul oluşturularak kötüye kullanımlar için ceza hükümleri öngörmektedir¹⁷.

Bilgi Edinme Hakkı Kanunu'nun yürürlüğe girmesi bireysel hak ve hürriyetler açısından önemli gelişme olmakla birlikte kanunda öngörülen sınırlamaların çok geniş tutulması, devlet sırrı, ticari sır gibi kavramlardan ne anlaşılması gerektiğinin açıkça ortaya konulmaması gibi nedenlerle kanunun amacına ulaştığını söylemek güçtür. Halen TBMM'de çalışmalar devam eden Devlet Sırları Kanun Tasarısı ile Ticari Sır, Banka Sırrı ve Müşteri Sırrı Hakkında Kanun Tasarısı ka-

¹⁶ AKYILMAZ, İdari Usul İlkeleri Işığında İdari İşlemin Yapılış Usulü, s. 151-152.

¹⁷ YILMAZOĞLU Maviye, Bilgi Edinme Hakkı, Güncel Mevzuat, Ağustos 2007, Yıl: 2, Sy. 20, s. 57.

nunlaştığı takdirde nelerin sır kapsamında olduğu nelerin olmadığı konusu netlik kazanacaktır.

4.5- İşleme Karşı Başvuru Yollarının

Gösterilmesi

İdari usulde en önemli hususlardan birisi, usul süreci sonucunda ortaya çıkan kararın ilgili-i için gerek uygulama gerek bilgilenme ve gerekse hukuki yollara müracaat edebilme konusunda yeterince açık ve yol gösterici olma zorunluluğudur. Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi'nin 28 Eylül 1977 tarih ve 77/31 sayılı kararında da belirtildiği üzere, işleme karşı başvuru yolları hakkında ilgiliye açık bilgi verilmesi gerekmektedir. Aksi takdirde, kişilere tanınan başvuru, hatta dava hakkı bir anlam ifade etmeyecek, hak arama hürriyetinin kullanılmasında aksaklıklar söz konusu olabilecektir¹⁸.

Anayasamızın 40. maddesinin ikinci fıkrasına 2001 yılında 4709 sayılı Kanun ile, "Devlet işlemlerinde ilgili kişilerin hangi kanun yolları ve mercilerine başvuracağını ve sürelerini belirtmek zorundadır." hükmü eklenmiştir. Başvuru yollarının gösterilmesi ilkesinin anayasal bir ilke olarak kabul edilmesi, işlem yapma sürecinde devlet için bir yükümlülük, birey için ise bir hak niteliğinde olan ilk pozitif genel düzenlemedir. Son derece önemli bir ilk adımdır¹⁹.

Anayasamızın 40. maddesinin ikinci fıkrasına eklenen hükümde dikkat edilmesi gereken bazı hususlar bulunmaktadır. Öncelikle hükümde başvuru yollarının gösterilmesi yükümlülüğünün muhatabı devlettir. Başka bir deyişle yürütmenin yanında yasama ve yargı organları da yaptıkları

işlemlerde muhatabına, bu işleme karşı özel-genel, idari-yargısal başvuru yollarını, sürelerini ve usullerini göstermelidir²⁰.

Genel İdari Usul Kanun Tasarısı'nda başvuru yollarının gösterilmesi ilkesine 33. maddede yer verilmiştir. Tasarıda; idarenin bireysel işlem metninde ilgilinin hangi idari makam, yargı mercii ve yargı öncesi uyuşmazlık çözüm usullerine başvurabileceğini ve sürelerini belirtmek zorunda olduğu, düzenleyici işlemlerde ise bu işleme karşı doğrudan veya uygulama işlemi üzerine hangi yargı merciine, hangi süreler içinde başvurabileceğinin ayrı bir maddede gösterileceği, başvuru yollarının ve sürelerinin gösterilmesinde hata yapan idarenin doğan zararı tazminle yükümlü olduğu belirtilmektedir.

5- GENEL İDARİ USUL KANUN TASARISI NELER GETİRİYOR?

Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi'nin "Bireyin İdari İşlemler Karşısında Korunması" başlıklı 28 Eylül 1977 tarihli kararında belirlenen beş temel ilkenin tasarıda nasıl düzenlendiğine ilişkin bilgilere ilgili bölümlerde yer verilmekle birlikte, tasarı hakkında genel bir bilgi vermekte yarar görüyoruz. Tasarı, 49 madde ve sekiz bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde genel hükümlere yer verilmiş olup; diğer bölümlerde ise başvurma hakkının kullanılması, idari işlem yapma yetkisi, idari işlemin hazırlanması, idari işlemin tamamlanması, uyuşmazlıkların yargı öncesi çözüm usulleri ile yargı kararlarının uygulanması usulü ve sorumluluk ile ilgili ayrıntılı düzenlemelere

¹⁸ AKYILMAZ, Yeni Bir İdari Usul Örneği: İspanya Kamu İdarelerinin Hukuki Rejimi ve Genel İdari Usul Hakkında Kanun, s. 49.

¹⁹ AKYILMAZ, Bir İdari Usul İlkesi Daha: Anayasa m. 40/2 Başvuru Yollarının Gösterilmesi, s. 83.

²⁰ AKYILMAZ, Bir İdari Usul İlkesi Daha: Anayasa m. 40/2 Başvuru Yollarının Gösterilmesi, s. 89.

yer verilmiştir.

Tasarıda, yargı kararlarının uygulanması konusunda uygulamada ciddi sıkıntılar yaşanması nedeniyle yargı kararlarının uygulanması usulü ile ilgili ayrıntılı düzenlemelere yer verilerek bu sorunun aşılması amaçlanmıştır. Tasarıda; idari yargı kararlarının ilgilisinin başvurusuna gerek kalmaksızın ve kesinleşmesine gerek kalmaksızın uygulanacağı, düzenleyici işlemler hakkında verilen kararlarda bu konuda yeni bir düzenleme yapılmasını gerektiriyorsa idarenin bu düzenlemeyi gecikmeksizin yapmak zorunda olduğu, yargı kararının gereklerinin otuz gün içerisinde yerine getirilmemiş olması halinde uygulama yükümlülüğünün ve sorumluluğunun kalkmayacağı, uygulanan yürütmenin durdurulması ve iptal kararlarının sonuçlarını etkisiz kılacak yeni bir idari işlem tesis edilemeyeceği düzenlenmiştir.

Tasarıda, uyuşmazlıkların yargı öncesi çözüm usulleri ayrıntılı olarak ve genişletilmiş şekilde düzenlenerek uyuşmazlıkların yargı organı önüne gitmeden kısa sürede sonuçlandırılması amaçlanmıştır. İdari işlemlere karşı itiraz, idari eylem ve işlemlerden dolayı zarar doğması halinde ilgiye uzlaşma başvurusunda bulunma hakkı tanınmıştır.

Tasarıda, rücu müessesesine de yer verilerek, idarenin işlemlerinde ve diğer faaliyetlerinde benzer nitelikte ve istikrar kazanmış emsal yargı kararlarını dikkate alacağı belirtilmiştir.

6- SONUÇ

Son yıllarda demokratik toplumlarda, kamu yönetiminde otoriter idare anlayışı yerini vatandaşlarına kamu hizmeti sunmakla yükümlü olan şeffaf idare anlayışına bırakmaya başlamıştır. Bu anlayış değişimi ülkemizde de etkilerini göstermiş ve mevzuatımızda yeni düzenlemeler yapılmıştır. Bunlardan biri 2001 yılında Anayasamızın

40. maddesinin son fıkrasına eklenen devletin işlemlerinde ilgili kişilerin hangi kanun yollarına ve mercilerine başvuracağını ve sürelerini belirtmek zorunda olduğuna dair hükümdür. Daha sonra Avrupa Birliği mevzuatı uyum sürecinde 4982 sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanunu 24 Ekim 2003 tarihinde yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Son olarak genel olarak tüm idari faaliyetlere uygulanacak, vatandaşlara hukuki güvenceler sağlayan Genel İdari Usul Kanunu Tasarısı hazırlanmıştır. Tasarının, Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından kabul edilerek yürürlüğe girmesi ile önemli bir adım daha atılacaktır. Bu sürecin hızlandırılması gerekmektedir.

KAYNAÇA

AKILLIOĞLU Tekin, "Bireyin Yönetmelik İşlemler Karşısında Korunması" ve

Yönetim Hukukumuz, Amme İdaresi Dergisi, C. 14, Sy. 3, Eylül 1981. (37-56)

AKYILMAZ Bahtiyar, Bir İdari Usul İlkesi Daha: Anayasa m. 40/2 Başvuru Yollarının Gösterilmesi, Yıldızhan Yayla'ya Armağan, İstanbul 2003. (83-90)

AKYILMAZ Bahtiyar, İdari Usul İlkeleri Işığında İdari İşlemin Yapılış Usulü, Ankara 2000.

AKYILMAZ Bahtiyar, Yeni Bir İdari Usul Örneği: İspanya Kamu İdarelerinin Hukuki Rejimi ve Genel İdari Usul Hakkında Kanun, T.C. Başbakanlık İdari Usul Kanunu Hazırlığı Uluslararası Sempozyumu (17-18 Ocak 1998).

ALAN Nuri, İdari Usul ve İdari Yargı, Danıştay Dergisi, Y. 30, Sy. 102. (3-15)

AZRAK Ali Ülkü, İdari Usul ve Yasalaştırılması, 1. Ulusal İdare Hukuku Kongresi (1-4 Mayıs 1990).

AZRAK Ali Ülkü, Umumi İdari Usul ve Kodifikasyonu Meselesi, İÜHFM, C. XXXII, Sy. 1-2, İstanbul 1967.

AZRAK Ali Ülkü, Umumi İdari Usulün Teorik Esasları ve Çeşitli Hukuk Sistemlerinde Gelişimi, Doktora Tezi, İstanbul 1964.

KANLIGÖZ Cihan, Katılımcı Demokrasi, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 45, Sy. 1-4, Y. 1996. (167-183)

ODYAKMAZ Zehra, İdari Usulden Beklediklerimiz, T.C. Başbakanlık İdari Usul Kanunu Hazırlığı Uluslararası Sempozyumu (17-18 Ocak 1998).

ÖZKAN Gürsel, İdari Usul Kanununda Düzenlenmesi Gereken İdari Usul İlkeleri, T.C. Başbakanlık İdari Usul Kanunu Hazırlığı Uluslararası Sempozyumu (17-18 Ocak 1998).

ŞENGÜL Ramazan, Bilgi Edinme Hakkı Kanunu Türk Kamu Yönetimini “Camdan Eve” Dönüştürür Mü?, AÜBF Dergisi, Temmuz-Eylül 2005. (216-234)

YILMAZOĞLU Maviye, Bilgi Edinme Hakkı, Güncel Mevzuat, Ağustos 2007,

Yıl: 2, Sy. 20. (56-60)